

Hernieuwde waterstofimportstrategie

Een cruciale stap richting ons toekomstige groene verdienenmodel

Nederland is de belangrijkste energiehub van Noordwest-Europa en profiteert economisch van de handel met buurlanden. Om deze unieke strategische positie te behouden en een duurzaam en betrouwbaar energiesysteem te ontwikkelen, is naast lokale productie de import van waterstof en waterstofdragers essentieel.

Daarom roepen wij het kabinet op, om in aanvulling op het bestaande waterstofbeleid, een ambitieuze en toekomstbestendige strategie te formuleren voor de ontwikkeling van internationale waterstofketens. Met deze strategie houden we zicht op het behalen van de klimaat- en waterstofdoelen en maken we de energietransitie betaalbaar voor industrie en huishoudens.

Waterstof kan in verschillende vormen worden geïmporteerd, zoals ammoniak, vloeibare waterstof (LH₂), methanol en Liquid Organic Hydrogen Carriers (LOHC). Welke drager het meest concurrerend is in een zich nog ontwikkelend energiesysteem laat zich nu nog niet voorspellen. In de beginjaren zal ammoniak een grote rol spelen gezien het grote wereldwijde aanbod aan hernieuwbare ammoniakproductie, maar gaandeweg zal de rol van de andere dragers ook toenemen. Het is daarom belangrijk elke drager te stimuleren in elk zijn eigen tijdpad.

Wij zien mogelijkheden voor import van zowel hernieuwbare als koolstofarme waterstof(dragers). In beide gevallen is een veilige en verantwoorde import van cruciaal belang. Daarnaast moet de emissie-intensiteit aantoonbaar voldoen aan de Europese eisen, methodologieën uit de RED-III en de toekomstige gedelegeerde verordening koolstofarme brandstoffen. Met de ontwikkeling van certificeringsschema's is dit goed te borgen. Essentieel is daarbij de afstemming met buurlanden zoals België en Duitsland, gezien de geïntegreerde energie en industrie.

De import van waterstof is complementair aan lokale productie van hernieuwbare en koolstofarme waterstof. Verschillende andere landen zijn naar verwachting al voor 2030 klaar om waterstof naar Nederland te exporteren. Deze importstromen zullen bijdragen aan de competitiviteit van de waterstofsector en industrie en helpt Nederland haar energievoorziening te diversifiëren. Door tegelijkertijd op lokaal geproduceerde en geïmporteerde waterstof in te zetten, verzekert Nederland een voldoende en competitief aanbod van waterstof voor de markt. Daarnaast zorgen we dat de kosten voor aanleg en gebruik van infrastructuur over zo veel mogelijk leveranciers en afnemers kan worden verdeeld – wat de energietransitie voor iedereen goedkoper maakt.

Ondertekenaars van deze verklaring waarderen de voortvarende inzet van het Rijk op import van waterstof, waarin met name de inzet op energiediplomatie ons een wereldwijd leidende rol heeft opgeleverd. Om deze potentie verder te verzilveren is een aanvullend instrumentarium noodzakelijk waar wij bij de ontwikkeling en uitwerking vanzelfsprekend graag een helpende hand bieden.

Wij roepen de minister op de volgende acties te stimuleren per waterstofdrager:

Ammoniak

Er zijn al decennialang internationale waardeketens waarmee ammoniak grootschalig en veilig verscheept kan worden. Door ammoniak met hernieuwbare of koolstofarme waterstof te produceren kunnen we deze techniek en kennis gebruiken voor het ontwikkelen van internationale waterstofwaardeketens. Hiervoor zijn ammoniakkrakers nodig, waarmee de drager weer omgezet kan worden in waterstof.

Om de realisatie van ammoniakkrakers op industriële schaal in de havengebieden te stimuleren is financiële ondersteuning nodig. Door ammoniakkrakers te ondersteunen met bijvoorbeeld de SDE++-regeling of vergelijkbare regelingen zoals de OWE kan deze techniek op commerciële schaal worden toegepast. Hiermee kan de grote potentie van ammoniak als waterstofdrager verzilverd worden. Dit is reeds geadviseerd in het MIEK Overzicht 2022, waarin het voorstel is gedaan om kraken van geïmporteerde groene waterstofdragers op te nemen in de SDE++2024. Tevens is financiële ondersteuning geadviseerd in de visie Waterstofdragers 2024.

Tot op heden is financiële ondersteuning nog niet beschikbaar. Dit is in 2025/2026 wel nodig als we geïmporteerde ammoniak op tijd beschikbaar willen krijgen voor een bijdrage aan de hernieuwbare waterstofdoelen voor 2030. Er staan verschillende landen klaar om hernieuwbare ammoniak te produceren en te exporteren. Als we die stromen naar Nederland willen laten komen is actie vereist.

Vloeibare waterstof

Vloeibare waterstof wordt al enige tijd wereldwijd verscheept, zij het in kleine hoeveelheden. De potentie van deze technologie is echter groot, omdat deze een manier biedt om waterstof veilig en met een hoge puurheid te vervoeren. De technologie is niet nieuw; sinds de jaren '60 wordt het toegepast in de ruimtevaart. Inmiddels wordt er flink opgeschaald, met verschillende Nederlandse initiatieven die de komende jaren een bijdrage willen leveren aan deze waardeketen.

Voor een grootschalige waardeketen moeten nieuwe grotere tankers en terminalfaciliteiten ontwikkeld worden. Om deze verdere technologische en commerciële ontwikkeling te faciliteren is ook ondersteuning nodig voor de realisatie van conversiecapaciteit.

Om de ontwikkeling van importfaciliteiten voor LH₂ op industriële schaal te stimuleren en zijn potentie volledig te benutten voor de doelen van 2030, is financiële ondersteuning nu noodzakelijk. Dit kan ook worden gerealiseerd door bestaande regelingen zoals de SDE++ uit te breiden of nieuwe, gerichte subsidies in te voeren. Daarnaast dient het transport van LH₂ in bulk in de binnenvaart in Europa zo snel mogelijk te worden toegestaan om het achterland te bereiken.

Methanol

Methanol wordt wereldwijd al op grote schaal ingezet in de chemie. Nederlandse bedrijven hebben al ruime ervaring met methanol en gebruiken zo'n 2–3 megaton per jaar voor chemische productie en toepassingen in het achterland. Het gaat hier over methanol op basis van grijze waterstof. Dit is een volume dat ook vergroend kan worden met geïmporteerde e-methanol.

Methanol is gemakkelijk en veilig op te slaan, te transporteren en te gebruiken, en kan daarnaast dienen als grondstof voor de productie van hernieuwbare chemicaliën en e-SAF.

Import van groene methanol vereist niet per se financiële ondersteuning voor kraken of conversie, omdat de methanol niet wordt teruggekraakt naar waterstof maar direct wordt gebruikt als bouwsteen voor duurzame grond- en brandstoffen.

Wel is het belangrijk dat de beoogde eerste markt voor geïmporteerde methanol – duurzame vliegtuigbrandstoffen (SAF), in stand blijft en dat quota voor toepassing van SAF gelijk blijven. Ondanks de EU-verplichtingen is er momenteel geen specifiek financieel instrument beschikbaar om de productie van e-SAF te stimuleren. Een dergelijk instrument is wel nodig om producenten te voorzien van langdurige prijszekerheid.

LOHC

Liquid Organic Hydrogen Carriers (afgekort LOHC's) zijn vloeibare koolwaterstoffen waar je waterstof makkelijk aan kan binden en van kan loskoppelen. Ook deze dragers bieden kansen. Omdat ze vloeibaar zijn bij kamertemperatuur kan infrastructuur voor vloeibare opslag van bijvoorbeeld aardolie worden hergebruikt, en is geen opslag onder hoge druk of zeer lage temperatuur nodig.

De dragers bevatten volgens het RIVM zeer zorgwekkende stoffen (zzs) waardoor soms een minimalisatieverplichting zou gelden. LOHC's hebben volgens de Rijkswisie voor waterstofdragerechter een relatief goed veiligheidsprofiel. De veiligheidskaders voor deze stoffen moeten daarom geactualiseerd worden zodat doorvoer en conversie van LOHC's (met (p)zzs als aandachtspunt) conform de richtlijnen in de Rijkswisie inderdaad mogelijk zijn. Daarnaast is – net als bij de andere dragers – ondersteuning voor 'inpakken' en 'uitpakken' van LOHC's gewenst.